

Nr 443

Av herr Persson i Växjö m. fl., i anledning av Kungl. Maj:ts framställning om anslag till Bostadsrabatter.

Den 16 december 1955 tillkallades åtta sakkunniga för att utreda vissa bostadspolitiska frågor. I det anförande till statsrådsprotokollet samma dag vari hemställdes om bemyndigande att tillkalla de sakkunniga anfördes bl. a. följande:

Trots att allmänt sett en avsevärd förbättring av förhållandena inträffat hade emellertid vissa medborgargrupper med små inkomster alltjämt svårt att skaffa sig en godtagbar bostad. Många barnfamiljer med begränsade inkomster, liksom även pensionärer och andra hushåll med relativt små ekonomiska resurser, såsom invalider, ensamstående mödrar etc., kunde icke utan särskilt stöd från samhällets sida lösa sin bostadsfråga på ett tillfredsställande sätt. Det kunde samtidigt inte förnekas, att de allmänna stödåtgärderna med avseende på nyproduktionen av bostäder, vilka innefattar betydande subventioner och kostnader för samhället, även omfattar hushållsgrupper i så god ekonomisk ställning att de inte rimligen har behov av samhällets hjälp för att ordna sin bostadsfråga

Ekonomiska insatser från det allmännas sida av generell karaktär i syfte att mera allmänt påverka relationen mellan hyror och inkomster borde sålunda få vika för ingripanden som avser att förhjälpa hushåll med små ekonomiska resurser till en godtagbar bostad

Departementschefen erinrade vidare om att åtgärder som tar direkt sikte på att förbättra bostadsförhållandena för hushåll med små inkomster icke är någon nyhet i svensk bostadspolitik. Den aktuella bostadspolitiska frågan gällde emellertid huruvida icke det allmännas insatser på bostadsområdet framdeles i högre grad än under de gångna tio efterkrigsåren bör koncentreras på uppgiften att effektivt bistå hushåll med små inkomster, varvid kanske i första hand anmälde sig behovet av ekonomiskt bistånd till barnfamiljer.

Bostadspolitiska utredningen anslöt sig i det betänkande (SOU 1956: 40) som utredningen avgav i oktober 1956 till departementschefens ovan återgivna synpunkter och anförde på sidan 57 i nämnda betänkande bl. a. följande:

Såsom framhållits i våra direktiv har vissa medborgargrupper med små inkomster alltjämt svårt att skaffa sig godtagbara bostäder. Många barnfamiljer med begränsade inkomster, liksom åtskilliga pensionärer, invalider och ensamstående mödrar kan icke utan särskilt stöd från samhällets sida lösa sin bostadsfråga på ett tillfredsställande sätt. Svårigheterna för dessa

hushållsgrupper att efterfråga moderna och rymliga bostäder skulle ytterligare skärpas, om de icke på något sätt kompenseras för den stegring av årskostnaderna för nyproducerade lägenheter som en avveckling av de generella subventionerna medför. Vi finner det därför angeläget att i lämpliga former försöka ge ett vidgat stöd åt dessa gruppers bostadsförsörjning. I kapitel VII framlägger vi sålunda förslag om dels en utbyggnad av systemet med familjebostadsbidrag till att avse även vissa hushåll med ett minderårigt barn, dels vissa höjningar av bidragens belopp

På grundval av bostadspolitiska utredningens förslag behandlades i proposition nr 100/1957 frågan om en minskning av de olika subventioner av allmän art, som vid denna tidpunkt utgick till statsbelånade bostadshus och en ökning av de behovsprövade bostadsrabatterna, i första hand familjebostadsbidragen till barnfamiljer. Propositionen innebar att de generella subventionerna skulle minskas genom ändringar av procentsatser för statslån och räntegaranti och av amorteringstiden för vissa tertiärlån samt återbetalning av vissa delar av tilläggs lån till flerfamiljshus beviljade fr. o. m. år 1951.

Den positiva inställning till ett vidgat bostadspolitiskt stöd åt barnfamiljerna, som hade kommit till uttryck i utredningens betänkande och i remissyttrandena över detta, betecknades i propositionen såsom glädjande. Vidare anfördes i propositionen att uppgiften att bereda barnfamiljerna rymliga familjebostäder av god klass under överskådlig tid förblir en huvuduppgift för bostadspolitiken och i anslutning härtill föreslogs en höjning av bidragen med 120 kronor per år för familjer i flerfamiljshus och 30 kronor för familjer i egna hem. Riksdagen anslöt sig till detta förslag.

Till de riktlinjer för bostadspolitiken, som hade angivits i den dåvarande socialministerns ovan i vissa avsnitt citerade anförande till statsrådsprotokollet, anslöt sig som framgår av det anförda såväl 1955 års bostadspolitiska utredning som 1957 års riksdag. Avvecklingen av de generella subventionerna har sedan dess fullföljts. Beslutar riksdagen enligt Kungl. Maj:ts förslag i årets statsverksproposition att de räntefria stående delarna av egna hemslånen skall upphöra från och med den 1 juli i år återstår av dessa subventioner endast räntegarantien som utgör ett skydd mot tillfälligt höga räntor. Däremot torde det innebära en överdrift om man påstår att de »ekonomiska insatser från det allmännas sida av generell karaktär» som dessa subventioner utgjorde ha fått vika för ingripanden som avsett att förhjälpa barnfamiljer med begränsade inkomster till godtagbara bostäder.

Årshyran för hyreslägenheter om 2 rum och kök med en lägenhetsyta av 60 m², vilka färdigställdes år 1950 och som år 1957 var 1 800 kronor, hade år 1959 stigit till 2 050 kronor. Hyresstegringen var således 250 kronor. För en sådan lägenhet, som uppfördes år 1957 och då betingade en hyra av 2 200 kronor, uppgår hyran om den byggts år 1959 till 2 500 kronor. För

en lägenhet om 3 rum och kök med en yta av 73 m², som byggts 1959, blir hyran 350 kronor högre än för dem som byggdes 1957. (Siffrorna avser lägenheter utanför Stor-Stockholmsområdet).

Av det ovan anförda torde framgå att de riktlinjer för den framtida bostadspolitiken, som 1957 års riksdag förordade, har fullföljts med avseende på avvecklingen av de generella subventionerna. Däremot har den del av programmet för denna politik, som avsåg att förbättra möjligheterna främst för barnfamiljer med låga inkomster att skaffa sig godtagbara bostäder, icke förverkligats. Højningen av familjebostadsbidragen, som trädde i kraft den 1 januari 1958, har icke på långt när givit dessa familjer kompensation för hyreshøjningarna.

Genom beslut av 1959 års riksdag höjdes inkomststrecken för familjebostadsbidrag med 1 000 kronor. Enligt den av riksdagen godtagna principen bör man vid omprövningar av inkomststrecken endast beakta levnadskostnadernas förändringar och sådana ändringar i beskattningsreglerna, som påverkar relationen mellan årsinkomsten och den beskattningsbara inkomsten, men icke höjda realinkomster. Det hade icke inneburit något avsteg från denna princip, om riksdagen år 1959 hade beslutat höja inkomststrecken med 1 500 kronor. Riksdagens beslut innebar alltså att bidragets karaktär av stöd endast åt barnfamiljer med små inkomster ytterligare accentuerades.

Enligt vår mening är det angeläget att familjebostadsbidragen nu höjes. I annat fall utestänger man allt flera barnfamiljer med låga inkomster från möjligheterna att bebo en godtagbar bostad. Dessa möjligheter kommer att ytterligare begränsas också därför, att bostadskostnaderna efter allt att döma kommer att stiga ytterligare under den närmaste framtiden.

De belopp som för närvarande utgår i form av familjebostadsbidrag till familjer med två — fyra minderåriga barn angives i nedanstående tabell.

Bidragstyp	Zon	Fast bidrag	Bidrag per barn	Sammanlagt bidrag för familjer med		
				2 barn	3 barn	4 barn
Förhöjt bidrag	I	540		840	990	1 140
	II	600	150	900	1 050	1 200
	III	660		960	1 110	1 260
Helt bidrag	I	270		570	720	870
	II	300	150	600	750	900
	III	330		630	780	930
Reducerat bidrag	I	135		285	360	435
	II	150	75	300	375	450
	III	165		315	390	465

Zon III omfattar Norrbottens, Västerbottens och Jämtlands län, zon II Västernorrlands, Gävleborgs, Kopparbergs och Värmlands län och zon I övriga delar av landet.

För varje barn utöver fyra utgår ytterligare 150 kronor. Till ensamstående med ett barn utgår bidrag med 285, 300 och 315 kronor i respektive zoner.

Med hänsyn till att många barnfamiljer med inkomster, som berättigar till familjebostadsbidrag, för närvarande har större svårigheter än tidigare att betala kostnaderna för en godtagbar bostad är det såsom ovan framhållits angeläget att familjebostadsbidraget höjes. En höjning av det fasta beloppet med 60 kronor per år och beloppet per barn med 30 kronor ger icke full kompensation för hyreshöjningarna ens för de familjer som har rätt till förhöjda bidrag men medför dock avsevärt ökade möjligheter för dem att skaffa sig en sådan bostad. De belopp som skulle utgå om en sådan höjning beslutades av riksdagen framgår av nedanstående tabell.

Bidragstyp	Zon	Fast bidrag	Bidrag per barn	Sammanlagt bidrag för familjer med		
				2 barn	3 barn	4 barn
Förhöjt bidrag	I	660		1 020	1 200	1 380
	II	720	180	1 080	1 260	1 440
	III	780		1 140	1 320	1 500
Helt bidrag	I	330		690	870	1 050
	II	360	180	720	900	1 080
	III	390		750	930	1 110
Reducerat bidrag	I	165		345	435	525
	II	180	90	360	450	540
	III	195		375	465	555

För varje barn utöver fyra tillkommer 180 kronor per barn. För ensamstående med ett barn blir beloppen 345, 360 och 375 i respektive zoner.

Kungl. Maj:t har i bilaga 7 till årets statsverksproposition föreslagit att riksdagen till bostadsrabatter anvisar ett förslagsanslag för budgetåret 1960/61 av 130 000 000 kronor. För budgetåret 1958/59 anvisades till samma ändamål 150 000 000 kronor och för budgetåret 1959/60 140 000 000 kronor. En höjning av bidragen från och med den 1 januari 1961 enligt vad som ovan angivits innebär att anslaget bör höjas till 140 000 000 kronor för budgetåret 1960/61.

Aberopande det ovan anförda hemställer vi,

att familjebostadsbidragen från och med den 1 januari 1961 höjes i huvudsaklig överensstämmelse med ovan återgivna förslag och att till bostadsrabatter anvisas ett förslagsanslag för budgetåret 1960/61 av 140 000 000 kronor.

Stockholm den 27 januari 1960

Fritz Persson

Anna-Lisa Lewén-Eliasson

Nancy Eriksson

Bengt Fagerlund